

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

Ca. ii. Q[uod] militia delectu[m] exigit scie[n]tia[m] & exercitatione[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

Policratici de Curialiū nugis.

Hierem. iij.

Insti. de his q
sui vel ali. iur.
sūt. §. s. h tpe.

ps. xxxj.

Vegetius.

Eccl. iij. prohe
miū institutio
num.

Vegetij sunt
verba de re mi
litari. lib. j. c. j.

num mittas in cesarem. Se enim personam cesaris gerere glo
riatur. At si hec est dextera cesaris/ quenam sinistra erit? Pro
fecto factio istorum nō iustitiā exegit: sed illudit: & nō implet
sed euacuat legem: licet nōnulli seua p̄rogatiua verborū aduer
sus mentē legis suā fraudulenter tueantur errorē. Sapiētes enī
sunt: vt faciāt mala. Cū nō puincialibus sit hec pestis pernicio
sa/ nulli p̄niciosior potest esse q̄ principi. Bona siquidē puincia
liū principis sunt ad necessitatem & vsū p̄ncipis omnia que p
uincialium sunt de iure exponūtur. Prouincia tota quasi archa
p̄ncipis est. Quā quisq; exhaurit grauissime delinquit in princi
pem: cui? extenuat facultates. Nā puinciales quasi quidā sup̄fi
ciani sunt: & quotiens vsus exigit potestatis rerū suarū nō tam
domini sunt q̄ custodes. Si nō necessitatis nō incūbit articulus:
sua sint puincialiū bona/ quibus nec ipse princeps licēter abu
titur. Si enī expedit reipublice ne quis re sua male vtaf/ abuti
alienavsq; quaq; non licet. At cū per ministros iniquitatis & sa
tellites sathane viros herodianos fuerit exhausta puincia/ si
necessitas iminet q̄bus vtetur p̄nceps? Proinde si sapit/ in cha
mo & freno maxillas eorū cōstriget: ne more luporū quos im
proba vētris ingluuies angit vastare possint/ & lacerare prouin
ciam & iniuriā principis quas vires totius reipublice exhaurire
Alioquin & ipse in egestatem incidet puincialibus oibus odio
sus/ redditurus suo iudici rationē in districto examine de operi
bus manū suarū/ & de lesione puincialiū quos iniuste & quasi
p̄ fraudē sub vmbra tuitiōis manu spoliavit & laceravit ieremi.

¶ Militia delectū exigit: scientiā & exercitationē. Cap. II.

Restat armata manus que castrēsem & cruentā vt di
ctum est exercet militiam. In huius autem modera
tione sapientia & iustitia principis elucet plurimū.
¶ Vt enim ait vegetius renatus/ nullus est quez opor
teat vel plura vel meliora scire q̄ principem cuius doctrina de
bet omnibus prodesse subiectis. Cum enim pacis itēq; belli de
beat opera moderari/ legum rei q; bellice ipm oportet habere
peritiā. Et quidez de pacatis studiis aliqua superius dicta sunt.
nunc manus armata discutitur: que sine delectu scientia & exer
citatione non conualescit. Quouis enim istorum cessante: non
prodest inutilis manus. At in his sciētia & exercitatio utiliora
sūt. Sciētia eī rei bellice dimicādi nutrit audaciā. Nemo facere
metuit qd se bñ didicisse p̄didit Eteī i certamie belloz exercita
ta paucitas ad victoriā p̄optior ē/ q̄ tud/ & idocta multitudo ex

posita semp ad cedē. Quid enī romanos gentiū oīum fecit esse victores? Scientia utiq; exercitatio & fides quā electi ex sacramento rei publice ipendebāt: nā quid aduersus gallorū multitudinē romana paucitas valuisse: quid aduersus germanorū pceritatē breuitas potuisset audere? Hispanos quidē nō tantū numero: sed & virib; corporis manifestū est pstitisse romanis. Afrorū dolis atq; diuitiis semper ipares extiterunt. Vñ aduersus hec omnia pfuit tironē solertē eligere: & vt ita dictū sit docere ius armorū quotidiano exercitio roborare doctrinam: quecūq; possunt in acie & plis euenire prenosse meditatione capestri: et in defides seueritas vindicte. Hoc memorat⁹ auctor testatur et fere verbis eisdē adiitiēs inutilem esse militie nutritū tenere & delitiis assuetū: preferēs tanq̄ aptiorē plebē rusticā que sub diuo & in labore nutrit: solis patiens/negligēs vmbre: balnearū nescia: ignara deliciarū: simplicis animi: paruo cōtenta cibo: duratis ad oēm laborū tolerantia mēbris. Cui gestare ferrū: fossaz ducere: onus ferre: cōsuetudo de rure est. Nūquid cantores/aleatores/aut aucupes cum opus fuerit ad hec inueniētur idonei? Plane & istos & piscatores dulcarios & lintiones: & omēs qui aliquid tractasse videbūtur ad genecia pertinens: a militari officio sic repellit vt fabros ferrarios: itemq; lignarios/ceruorum aprorūq; venatores in vsum militie censeat eligendos. Nam & hieroboal vt figuraliū mysteria taceātur dño mandāte phibit⁹ est in multitudine timida & inexercitata habere fiducia: & illos solos aduersus madianitas pducere: quos robur animi & exercitiū corporis approbaret. Cū ergo gedeon cūctis audientib; proclamaret qui formidolosus & timid⁹ est reuertat: recesserūt ex populo. xx. & ii. milia virorū / & tantū decē milia remāserūt. Sed ab his decem milib; illos solos tanq̄ expeditiores ad bella iudiciū dñi preelegit: qui in siti sua velut canes festini lāberent manu piciēte ad os aquas: his relictis qui deflexo poplice biberāt. In trecētis itaq; viris facta est liberatio populi: hostes cefi captiuati reges & interfecti. non tā militie q̄ malicie principes. Percussitq; zebec & salmana in ore gladii & tulit ornāmēta & bullas quib; colla regaliū camelorū decorari solent: ornamenta quoq; monilia & vestē purpureā quib; reges madian vti cōsueuerant: sibiq; de tanta preda solas in aures aureas hismaelitarū reseruauit / ceteris ex ratione populo distributis. Vicit ergo innumerabiles hostiū copias inexpedita paucitate virorū fortia quos nō facile crediderim in delitiis vrbiū aut regalib; epulis/

Benecū dicitur opus lanificij seminarū

Judic. vii.

Judicū. viij.

Politratici de Curialiū nugis.

quotidianisq; cōiuiis didicisse vt aquā biberēt. vnde eos domi-
nus pre ceteris censuit eligendos. Si tamē interdum necessitas
exigit vrbanos deliciaresq; ad arma cōpelli ex quo primuz no-
men dedere militie/laborare/decurrere/portare pondus: & so-
lem puluerēq; ferre condiscant/parco victu vtanf & rustico: in-
terdū sub diuo/interdū sub papilionibus cōmorentur/tūc demū
ad vsum erudiantur armoz. Et si longior expeditio emergit/
in angariis plurimū detinēdi sunt: pculq; habendi ab illecebris
ciuitatis. vt eo modo & corporibus eorū robur accedat & aīus.
Nec inficiandū est post vrbem conditam romanos ex ciuitate
semp profectos esse ad bellū. Sed tunc nullis delitiis fungebantur
sudorē: cursu & campestri exercitio collectū/nādi vsu iuuentus
abluebat in tyberi. Idē bellator idēq; agricola: sed gñā tm cō-
mutabat armorū. Quod vsq; adeo verū est vt aranti quintio ci-

De quintio ci-
nomiasco ba-
ratro ad dicta-
t. rā pucto.
s. i. pñ. hu. c.
Gegetius.

nomiaco dictaturā constet oblatā: quem trepida ante boues di-
ctaturā iduxit vxor: & sua aratra domū lictor tulit. Ex agris er-
go robur exercitus precipue supplendū est. Vt enim ait nescio
quo pacto mortē minus timet qui deliciarū minus nouit i vita.

¶ De militibus gloriosis q; militie inutiles sunt. Cap. III.

Rubescant forte milites gloriosi & qui trasonē comi-
cum potius vita & moribus q; professione & nomine
representant. Hec armate militie munia que nō tam
(vt eis videtur) disciplinā redolet militarem q; igno-
miniose seruitutis angustias. In eo nāq; militarem cōstare glo-
riam opinantur/ si nitidiori splendeant habitu. vt lineas suas
vestes ve sericas sic perstringant: & torqueāt vt quasi cutem ce-
rusatam aliis ve succis obnoxia/carni faciāt coherere: si grada-
riis equis infideāt mollius/ si calami strati curati ve acteo nō ce-
dunt apollini/ & delitiis sint magis q; virtute prefignes. Forū
si forte cōstruxeris aciem/ castrū thaidis q; hanibalis tuti⁹ expu-
gnabis. Quisquis eorum in aula iactantior est/ cuz ad prelii dis-
crimen acceditur: lacones duce sāga turmatim premittet ad pu-
gnam/ nouissimos presidii causa subsequens cum funditoribus
aliisq; qui in hostem tela mittere eminus/ manum conferere vo-
lunt. Cum vero sine vulnere & cicatrice quod frequentius eue-
nit domum redeunt/ tunc exhausta canūt prelia marte graui. Il-
lic eacides/ illic tēdebat achilles/ & pingunt fluido pergama to-
ta mero. Et quisquis mortes mille circa tēpora sua errasse glori-
atur. Exiinde gloriam eorum ferre non poteris/ fabula hec i an-
num centesimum protelabitur. Filii quoq; qui nascentur/ & ex-